

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus VIII. Argumentum. Donatio secunda Jurispatronatus, an sustineatur, quando conditio, sub qua fuit concepta prima donatio non fuit impleta per primum Donatarium intra terminum statutum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

prædia proprii Conventus, quia egressus fuit à Monasterio non proprio Marte, & animo deferendi Religionem, sed de licentia proprii Superioris, ac proinde ratione hujus egressus à Monasterio annus probationis dici non potest interruptus, & discontinuus, dum manens extra Monasterium sub obedientia Superioris, & eum ejus licentia dicitur residere intrà illud *Roderic. quest. Regul. tom. 3. quest. 15. art. 10. Tamburin. de jure Abbat. tom. 3. disput. 6. quest. 11. num. 18. Barbosa. ad Concil. cap. 15. sess. 25. de regul. nu. 28. & seqq. & de offic. & potest. Episcopi par. 3. alleg. 107. n. 28.*

- 14 Minusque dici valet interruptus idem annus ratione fugæ, quam arripuit Patronus à Novitiatu noctis tempore, quia hæc fuga contigit non dimisso habitu Regulari, & per paucas horas, & sic est ineptus interrompere annum probationis, ut in similibus terminis resolutum fuit à Sacra Congregatione Concilii in *Tiburina restitutionis in integrum 7. Julii 1703.* non obstante, quòd quidam Novitius, tempore bacchanaliorum nonnullis vicibus extra Conventum permanferit pernoctando etiam domi suorum fratrum, & in *Patavina restitutionis in integrum 29. Novembris 1710.* Non obstante, quòd quidam Religiosus tempore Novitiatus crebrò de nocte per fenestram cum habitu sæculari à Conventu evasisset, & novissimè in *Cassanen. Professionis 21. Augusti 1717.*

ARGUMENTUM.

Donatio secunda Jurispatronatus an sustineatur, quando conditio, sub qua fuit concepta prima donatio non fuit impleta per primum Donatarium intrà terminum statutum.

SUMMARIUM.

- 1 Donatio jurispatronatus facta à Patrono cum pacto, ut Donatarius subministret expensas necessarias pro reparatione Ecclesie an sit Simoniaca? Vide num. 10.
- 2 Donatio modalis jurispatronatus, qua incipit à traditione statim sortitur effectum, & Donatarius solùm tenetur ad adimplementum.
- 3 Donatio jurispatronatus dicitur resoluta, non impleto per Donatarium modo, sive

conditio in donatione apposta. Amplia ut num. 4. limita ut num. 8.

- 5 Purgatio mora non habet locum, quando resolutio donationis prætenditur non per viam pæna, sed ob inadimplementum modi, seu pacti in donatione apposti.

- 6 Resoluta prima donatione ob inadimplementum modi, sive conditionis, Patronus potest validè devenire ad novam donationem.

- 7 Secundus Donatarius jurispatronatus non potest illius possessionem apprehendere nisi citato primo Donatario, & obtenta prius sententia declaratoria Judicis super facto, & quare? Vide num. 8.

- 9 In concursu duarum donationum, an & quando donatio anterior sustineri debeat.

- 10 Patronus in actu donationis jurispatronatus, quas conditiones possit, & quas non possit apponere? Vide ibi.

CASUS VIII.

Quidam Patronus donavit donatione inter vivos de consensu Ordinari Titio præsentis, & acceptanti jurispatronatus cum onere, & conditione, quòd ipse intrà quatuor menses subministraret expensas necessarias pro reparatione Ecclesie Patronalis, quam ipse donans intrà dictum terminum reparare intendebat, & succedente paulò post vacatione ejusdem Ecclesie Titius Donatarius præsentavit ad illam Rectorem. Elapsis autem quatuor mensibus, & non reparata Ecclesia, nec subministratis per Donatarium expensis idem Patronus existimans Titium in adimplemento conditionis defecisse ad novam donationem jurispatronatus cum eodem onere, & conditione devenit favore Caji. Quæritur an, & quæ donatio sustineatur?

- 1 Videtur dicendum neutram sustineri, Patronus namque processit ad utramque donationem non liberaliter, prout insinuat ab Alexandro III. superius *Can. XVIII. in illo verbo. liberaliter*, sed exigendo ab utroque Donatario subministrationem expensarum pro reparatione Ecclesie in recompensationem donationis, & sic aliquid temporale pro Spirituali. Unde tamquam simoniaca videtur utraque improbanda juxta *Canones XII. & XIII.* & auctoritates ibi in *Commentario*, ac in *Cas. I. num. 6.* relatas.

At

At hac ratione dubitandi non obftante cenfeo fufineri fecundam donationem.

2 Quamvis enim prima donatio jurifpatronatus favore Titii ab initio fuerit valida, & perfecta, eo quia non incepit à promiffione, nec ei fuit adjecta conditio fufpenfiva, fed incepit à traditione, dum Patronus dedit Titio jufpatronatus cum onere reparandi Ecclefiam propriis expenfis, & eum immifit in poffeffionem jurifpatronatus, permittendo ut paulò post donationem præfentaret in hac ultima vacatione ejufdem Ecclefie, quo cafu ftatim fortita fuit effectum, æquè ac fi fuiffet purè, & fimpliciter facta, & Donatarius folùm tenebatur ad adimplementum *Abb. incap. verum de condit. appofit. nu. 2. ibique Gonzal. num. 3. & 4. Alexand. de Nervo num. 6. & 8. & 10. Cyriac. contro. 236. num. 2. & feq. Rot. decif. 568. nu. 19. coram Merlin.*

3 Tamen quia ipfe primus Donatarius non implevit modum, & pactum in donatione appofitum, nimirum quia non reparavit Ecclefiam Patronalem, neque fubminiftravit expenfis pro illius reparatione intrà quatuor menses fibi assignatas, quòd fuit caufa finalis, ratione cujus Patronus donavit illi jufpatronatus, fequitur donationem effe refolutam, Donatarium indignum effe donationis emolumento, & Patrono donanti competere regressum ad jufpatronatus donatum, etiamfi non fuerit appofitum pactum refolutivum per *Text. expreffum in l. 1. C. de donat. quæ sub modo, & in l. fin. ff. de revoc. donat. l. donatio C. de donat. Gloss. in cap. verum de condit. appofit. verb. debeat revocari ibique Gonzal. n. 4. Bald. conf. 18. num. 1. lib. 1. & conf. 212. nu. 1. & 2. lib. 2. Antunez de donat. Reg. lib. 1. prælud. 2. §. 1. num. 3. Card. de Luc. de donat. disc. 9. nu. 6. & disc. 19. n. 2. Castill. de alimentis cap. 14. num. 7. lib. 8. Cyriac. contro. 239. num. 5. Rocc. respons. 85. num. 26. tom. 1. Gratian. difcept. 929. num. 35. Rot. decif. 315. n. 10. par. 17. & decif. 142. num. 21. par. 19. rec. & in Perufina donationis 5. Maji 1702. §. Et fanè poffeffio coram bon. mem. Pio, & in Romana, feu Reatina donationis 4. Julii 1704. §. Concurrente coram R. P. D. Lancetta, & in Placentina donationis 4. Maji 1708. §. Juffitia coram Eminentiffimo Scotio, & in Romana donationis 4. Junii 1717.*

Pars II.

§. Baffis resolutionis coram R. P. D. Coiro. Fortius fi fuiffet appofitum hujufmodi pactum videlicet fi Patronus donasset jufpatronatus Titio cum onere refciendi Ecclefiam propriis expenfis intrà quatuor menses, adeout in cafu non implementi voluiffet donationem effe nullius valoris, hoc enim pactum in fine donationis appofitum effet per fe fufficiens ad inducendam resolutionem in cafu non implementi *Marescot. var. resol. lib. 1. resol. 90. num. 1. & feq. Cyriac. contro. 239. num. 8. & controverf. 500. num. 32. Gratian. difcept. forens. 307. num. 4. Rot. decif. 358. num. 6. coram Priolo, & decif. 353. nu. 33. par. 9. recent. & in Perufina donationis 5. Maji 1702. §. Et fanè coram bon. mem. Pio, & in dicta Romana, feu Reatina donationis 4. Julii 1704. §. Etenim coram R. P. D. Lancetta.*

5 Nec Titio primo Donatario competere potest in hoc cafu purgatio moræ, quia hæc dumtaxat admittitur ex æquitate Canonica in contractibus pœnalem caducitatem præferentibus, non verò in contractu donationis de jure refolutæ, feu locum habet, quando refolutio donationis prætenditur per viam pœnæ, fecus quando prætenditur, prout in cafu præfenti, ob inadimplementum modi, feu pacti in donatione appofiti, tunc enim folùm inadimplementum operatur, & caufat resolutionem donationis, & regressum ad jufpatronatus donatum favore donantis ratione defectus ejus confensus, qui non aliàs, quàm fub correfpèctivitate reparandi Ecclefiam Patronalem præftitus fuit *Card. de Luc. de donat. disc. 19. num. 4. Cyriac. contro. 239. num. 16. Gratian. difcept. 786. num. 3. Rot. coram Merlin. decif. 19. & 20. & decif. 302. n. 19. par. 6. recent. & decif. 559. num. 16. coram Ludovif. & in Romana donationis 4. Junii 1717. §. Extranei coram R. P. D. Coiro.*

6 Cùm igitur prima donatio fit refoluta ob non implementum modi, fub quo fuit expleta, fequitur Patronum potuiffe ad novam donationem ejufdem jurifpatronatus devenire favore Cajii, & hanc fecundam donationem fufineri, fed tamen Cajus apprehendere non potest poffeffionem jurifpatronatus fibi donati, nifi citato primo donatario, qui est in poffeffione

ss præ-

præsentandi, quia licet Patronus non adimpleto modo per primum Donatarium possit juspatronatus alteri donare non obstante, quod primus donatarius sit in possessione jurispatronatus, juxta *Gloss. in cap. licet de præben. & dignit. in 6. verb. conferre ibi* -- Quia istud est regulare, quod rem ad collationem meam spectantem, vel jus quod in ea habeo donare, vel quocumque alio titulo in alium transferre possim detentione alterius non obstante -- Tamen secundum donatarium in possessionem jurispatronatus corporalem inducere non potest, nec iste illam apprehendere, & privare primum Donatarium sua possessione absque citatione, ut veniat oppositurus quare non debeat fieri executio secundæ donationis, & ipse à possessione removeri, absque prævia Causæ cognitione, & absque sententia declaratoria Judicis super facto, per quam constet Donatarium non servasse modum in donatione appositum juxta *Textum expressum in cap. Licet de Præben., & Dignit. in 6. ibique Gloss. verb. te non vocato Passerin. num. 17. & seq. Archidiac. num. 1. Gemin. num. 4., & 11. Text. in cap. in literis de restit. spoliat. Præposit. in cap. verum de condit. apposit. num. 8. in fin. ibi* -- circa tertiam &c. Factum Judicis tamen requiritur ad ferendam sententiam declaratoriam facti per quam constet Ecclesiam, vel donatarium non servasse modum in donando appositum -- *Gonzal. in cap. conquereute de restit. spoliat. num. 9. Card. de Luc. de judic. disc. 9. n. 29. & de benef. disc. 55. num. 11. Tondut. quæst. benef. cap. 112. num. 9. tom. 1. Gonzal. super regul. 8. Cancell. Gloss. 15. §. 1. num. 39. & seq. Mantica. decis. 309. n. 4.*

8 Ratio autem est, quia fieri potest, quod primus Donatarius non impleverit modum, & conditionem donationis, seu quod non reparaverit Ecclesiam, nec ministraverit expensas necessarias pro illius reparatione ex impedimento sibi præstito à Patrono, seu ex facto, & culpa Patroni donantis, quo casu defectus implementi non esset allegabilis à Patrono ad rescindendam donationem, nec esset Donatarius privandus sua donatione *Rot. decis. 215. num. 3. coram Dunozett. jun. & in Perusina donationis 3. Junii 1701. §. Nullatenus coram bo. me. Muto*; Immo secundam donationem cassari facere pos-

set, unde, ut innotescat an inadimplementum provenerit ex culpa Donatarii, vel potius ex facto Patroni Donantis, requiritur citatio, & sententia declaratoria Judicis super facto juxta *Gloss. in cap. commissæ verb. justo impedimento de elect. in 6. ibi* -- Licet tutius, & honestius esset ipsum citari, & facere pronunciari illum privatum si non ostendit dispensationem, vel justum impedimentum, nam si hoc omnimodo fiat collatio, ipse postea veniens, & de justo impedimento, vel dispensatione fidem faciens, collationem cassari faciet.

9 Non obstat si dicatur, quod in concursu duarum donationum illa debeat sustineri, quæ est anterior, nulla habita ratione de secunda, quæ in præjudicium primæ fieri non poterat, maxime in casu præfenti, ubi dominium, & possessio jurispatronatus fuerunt translata in primum Donatarium ad *Text. in l. perfecta C. de donat. quæ sub modo Castald. consult. 229. num. 1. & seqq. Rot. decis. 89. num. 16. & seq. coram Duran. & decis. 394. num. 3. coram Cerr., & in Perusina donationis 3. Junii 1701. §. Moti coram bo. me. Muto*. Quoniam hoc procedit quando prima donatio est pura, & simplex, aut quando est modalis, & conditionalis, & modus, sive conditio fuit impleta, tunc non potest revocari, & in præjudicium illius ad secundam donationem deveniri, ut loquuntur *Rot. decis. 773. num. 5. coram Dunozett. jun. & decis. 168. num. 19. coram Merlin. & aliæ auctoritates contrariæ*; non verò procedit quando primæ donationi fuit appositus modus, & iste non fuit intra Statutum terminum per Donatarium ex propria culpa adimpletus, tunc prima donatio dicitur resoluta, & Patronus potest secundam donationem explere ex deductis.

10 Id verò, quod superius pro ratione dubitandi in contrarium objiciebatur, attendi non meretur. Distinguendum est enim inter conditiones, seu onera omnino extrinseca jurispatronatus, & conditiones, & onera, quæ sunt intrinseca, & de jure insunt eidem jurispatronatus, Patronus quidem, nec post perfectam donationem, nec incontinenti in ipso actu donationis potest adjicere conditiones, & deducere in pactum ea onera, quæ sunt omnino extrinseca jurispatronatus absque simonia.

valet

valet tamen deducere in pactum eas conditiones, & onera quæ sunt intrinseca ipsi jurispatronatus, & ad quæ Patronus de jure tenetur, juxta auctoritates superius relatas *Can. XII. & XIII. Caf. II. n. 3.* quibus addo *Palm. nep. alleg. 77. n. 9. tom. I.* Igitur cum reparatio Ecclesiæ Patronalis, aut subministratio expensarum pro illius reparatione, sit onus intrinsecum jurispatronatus, & Patrono, ex deductis *Part. I. Can. IV.* poterat Patronus in actu donationis illam deducere in pactum, & injungere Donatario absque ulla labe simoniæ.

ARGUMENTUM.

Donatio Jurispatronatus an resolvatur per supervenientiam filiorum Patroni Donantis?

SUMMARIUM.

- 1 Refertur sententia Decii.
- 2 Lex Civilis an locum habeat, seu an observari debeat in rebus Ecclesiasticis, spiritualibus, vel spiritualitati annexis? & num. 6.
- 3 Lex si unquam comprehendit donationes earum rerum, quæ continent notabilem æstimationem.
- 4 Eadem lex tota fundatur in præsumptione.
- 5 Lex si unquam habet locum in donatione jurispatronatus. Sed limita ut num. 10. usque ad 14.
- 7 Jurispatronatus licet non sit æstimabile quoad pretium, est tamen æstimabile quoad decorem, honorem, & præminentiam, & conservationem memorie familie.
- 8 Lex si unquam habet locum etiam in donatione earum rerum, quæ sunt æstimabiles quoad decorem, & præminentiam.
- 9 Donationi jurispatronatus congruit ratio, seu præsumptio, in qua fundatur eadem lex.

CASUS IX.

Celebris dispositio legis si unquam *Cod. de revocan. donation.* qua sancitur donationes resolvantur, & revocari ob supervenientiam filiorum, excitavit desiderium in filio cujusdam Patroni impugnandi tamquam resolutam donationem jurispatronatus Beneficii A factam ab eodem Patrono ante matrimonium favore proprii fratris. Quæro proinde an hæc do-

Part. II.

natio revera sit resoluta, seu an præfata lex locum habeat in donatione Jurispatronatus?

- 1 Negativam sententiam expressè tueretur Decius *conf. 675. num. 1. ibi-- Consuluit eleganter clarissimus U. J. Doctor D. Philippus Griffus, quod dispositio leg. si unquam C. de revoc. donat. non habet locum in donatione jurispatronatus, & juridicam esse arbitror conclusionem ab ejus excellentia firmatam--* Motus ex qualitate hujus Legis, quæ non est Canonica, promanans ab eo, qui rerum spiritualium, & Ecclesiarum est absolutus Dispensator, & Moderator, sed Civilis profluens à potestate laica, quæ super rebus Ecclesiasticis, & spiritualibus nullam jurisdictionem habet, & falcem ponere nequit, unde uti
- 2 talis inepta est comprehendere donationes Jurispatronatus, quod est spirituale, vel spiritualitati annexum, ut sæpius dictum fuit in decursu hujus Operis, & animadvertit *Jo. Andreas in cap. Non minus de Immunit. Eccles. num. 14. ibi-- Non video, quod lex non solum digestorum, sed etiam codicis, vel authenticorum possit infringere Ecclesias ad talia--* & est Textus expressus in *cap. Ecclesia S. Mariae de Constit. ibique Abb. num. 10. Fagnan. num. 7., & in cap. Quæ in Ecclesiarum eod. tit. n. 25. Merlin. decis. 902. num. 42., & aliarum auctoritates superius hic relatæ Caf. V. num. 15.*
- 3 Quæ Decii sententia veritati consona videtur, si attendatur natura hujusmodi Legis, si illius ratio. Et quidem attempta hujus Legis natura, ipsa comprehendit donationes earum rerum, quæ continent notabilem æstimationem, seu quæ sunt considerabilis valoris. *Covarr. var. resol. lib. 1. cap. 19. n. 12. §. His etiam Cancer. var. resol. par. 1. cap. 8. num. 126. Gabriel. conclus. 2. num. 77. lib. 3. Amostaz. de caus. piis lib. 1. cap. 3. num. 25. Rot. in Fulginaten. donationum 26. Aprilis 1709. §. Quamvis coram R. P. D. Crispo, Jus autem Patronatus nullius est valoris, cum non sit pretio æstimabile, adeoque dicta Lex locum habere non potest in illius donatione. Attenta verò ratione præfate Legis, hæc tota fundatur in præsumptione; quia præsumit, quod si de filiis Donator cogitasset donationem non fecisset. *Honded. conf. 43. num. 16. tom. 1. Cassill. contro. jur. lib. 4. cap. 31. num. 93.**

Ss 2

Card.